

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuisonderzoek

Poelzone, Monster

In het kader van de Flora- en faunawet

CONCEPT

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	M.W. van den Hoorn
In opdracht van	Gemeente Westland
Naam opdrachtgever	W. Wubben
Rapportnummer	RA12189-01
Status rapport	Concept
Datum oplevering rapport	26 oktober 2012
Aantal pagina's	38
Collegiale toets	M. van der Hout
Wijze van citeren	Hoorn, M.W. van den, 2012. Vleermuisonderzoek Poelzone, Monster. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA12189-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

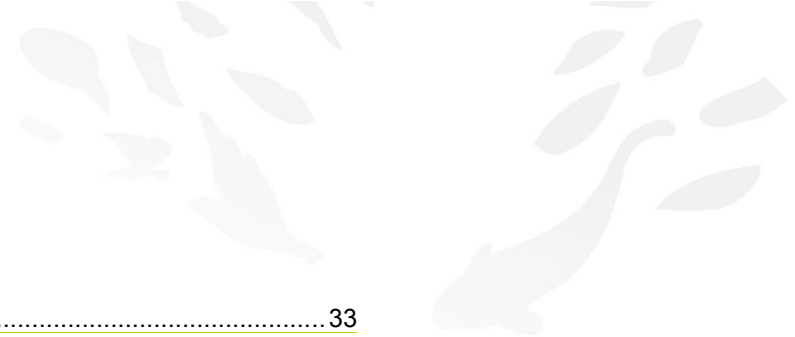
Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Doel.....	7
1.3 Leeswijzer.....	7
2 Werkwijze en inspanning.....	9
2.1 Vleermuizen.....	9
2.2 Volledigheid inventarisatie.....	10
3 Omschrijving plangebied.....	11
Aanwezige ecoptopen.....	11
4 Resultaten.....	13
4.1 Per soort.....	13
Gewone dwergvleermuis.....	13
Ruige dwergvleermuis.....	13
Laatvlieger.....	13
Rosse vleermuis.....	13
Watervleermuis en meervleermuis.....	13
4.2 Per functie.....	14
Foerageergebied.....	14
Vliegroutes.....	14
Vaste rust- en/of verblijfplaatsen.....	15
5 Ingreep.....	17
6 Toetsing aan de Flora- en faunawet.....	19
6.1 Effecten.....	19
6.2 Toetsing Flora- en faunawet.....	19
7 Conclusies en aanbevelingen.....	21
7.1 Conclusies.....	21
7.2 Aanbevelingen.....	22
8 Geraadpleegde literatuur.....	23
8.1 Literatuur.....	23
8.2 Websites.....	23
Bijlage 1 Fotoimpressie plangebied.....	25
Bijlage 2 Verspreidingskaarten.....	27
Bijlage 3 Flora- en faunawet.....	31
A. Verbodsbepalingen.....	31
B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB).....	31

C. Gedragcodes.....	33
Bijlage 4 Definities.....	35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Westland is voornemens om in plangebied Poelzone, Monster, een ecologische verbindingszone met fietspad aan te leggen.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna (potentieel) voorkomen in het gebied dat beïnvloed wordt door de voorgenen ingrepen.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Regelink Ecologie & Landschap (van den Hoorn, 2012) blijkt dat in het plangebied mogelijk beschermde vleermuissoorten voorkomen. Derhalve heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van gemeente Westland onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuisonderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de aanwezige soorten vleermuizen en getoetst aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

2 Werkwijze en inspanning

Op 11 juni, 12 juni, 2 juli, 3 juli, 3 september en 20 september 2012 is het plangebied Poelzone, Monster, door W. den Boer geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1).

Tabel 1. Datum, tijdstip en weersomstandigheden van de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Weersomstandigheden
11-06-2012	avond	batdetector	15 °C / 1 Bft / incidenteel motregen / geheel bewolkt
12-06-2012	ochtend	batdetector	12 °C / 2 Bft / geen neerslag / geheel bewolkt
02-07-2012	avond	batdetector/D500x	18 °C / 1 Bft/ geen neerslag / geheel bewolkt
03-07-2012	ochtend	batdetector/D500x	15 °C / 0 Bft/ geen neerslag / geheel bewolk
03-09-2012	nacht	batdetector/D500x	18 °C / 0 Bft/ geen neerslag / onbewolk
20-09-2012	nacht	batdetector	18 °C / 3 Bft/ geen neerslag / onbewolk

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is door middel van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragsingsfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid bepaald kon worden, is een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound zijn deze opnamen nader geanalyseerd. Hierbij zijn de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) zijn de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) zijn de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode is minimaal twee uur geïnventariseerd.

Ter ondersteuning van de batdetectorwaarnemingen zijn boven de Vlotwatering op twee plekken gedurende twee nachten (Tabel 1) D500x luisterkastjes ingezet. Deze luisterkastjes registreren voorbij komende vleermuizen en geven daarmee inzicht in het gebruik van de watergang door vleermuizen. De luisterkastjes bleken echter te weinig bruikbare waarnemingen te hebben geregistreerd om nog wat toe te voegen

aan de resultaten van het batdetectoronderzoek.

2.2 Volledigheid inventarisatie

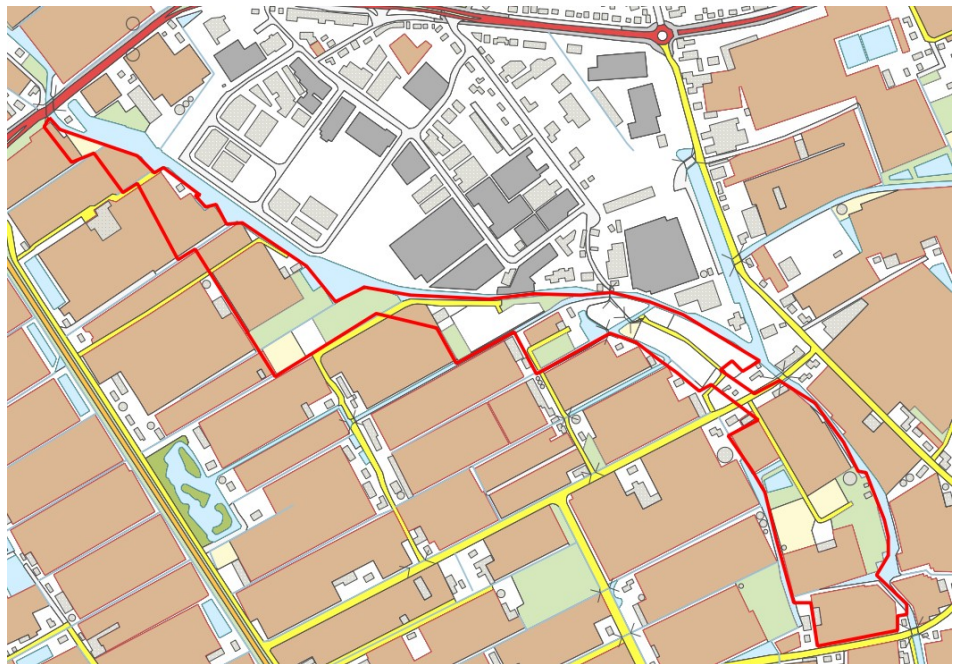
Het vleermuisonderzoek is volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur uitgevoerd.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied Poelzone, Monster (gemeente Westland), is gelegen in de provincie Zuid-Holland. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door kassencomplexen, aan de westzijde door de Emmastraat (N211), aan de noordzijde door een watergang, en aan de oostzijde door de Rusthovenlaan.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2012.

Aanwezige ecoptopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- droog grasland;
- gebouwen met dakpannen en spouwmuur;
- gebouw met dakpannen en enkelsteens muur;
- gebouw met dakpannen en mogelijk een spouwmuur;
- gebouw met dak van dakleer en betonnen muren;
- houten schuurtjes met golfplaten daken;
- van metaal opgetrokken gebouwen;
- kassencomplexen;
- breed, diep stilstaand water (> 2 meter breed, > 1 meter diep);
- dikke knotwilgen (diameter borsthoogte > 25 cm), met scheuren of holtes;

-
- dikke knotwilgen (diameter borsthoogte > 25 cm), zonder scheuren of holtes;
 - dikke bomen (diameter borsthoogte > 25 cm), zonder holtes.

4 Resultaten

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied zes soorten vleermuizen aangetroffen:

- gewone dwergvleermuis – *Pipistrellus pipistrellus*;
- ruige dwergvleermuis – *Pipistrellus nathusii*;
- laatvlieger – *Eptesicus serotinus*;
- rosse vleermuis – *Nyctalus noctula*;
- watervleermuis – *Myotis daubentonii*;
- meervleermuis – *Myotis dasycneme*.

Hieronder worden per soort de waarnemingen en functies weergegeven. Verspreidingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 2 .

4.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

Tijdens de inventarisaties zijn verspreid over het plangebied enkele gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. De waarnemingen werden over het gehele plangebied gedaan, maar concentreerden zich wel nabij de Vlotwatering. Er werd een keer een uit een woning uitvliegende vleermuis waargenomen. Er zijn drie vliegroutes waargenomen. In het najaar zijn er geen baltsende mannetjes waargenomen. Er wordt voornamelijk gefoerageerd boven en naast de Vlotwatering

Ruige dwergvleermuis

De waarnemingen van de ruige dwergvleermuis vertonen veel overeenkomsten met die van de gewone dwergvleermuis. Ook voor deze soort zijn drie vliegroutes waargenomen. Op drie locaties is een baltsend mannetje waargenomen.

Laatvlieger

De laatvlieger is enkele keren foeragerend boven de Vlotwatering waargenomen. Daarnaast dient de Vlotwatering ook als vliegroute voor deze soort.

Rosse vleermuis

De rosse vleermuis is maar een keer kort waargenomen. Het betrof een foeragerend dier.

Watervleermuis en meervleermuis

Beide soorten zijn foeragerend en overvliegend ter hoogte van de Vlotwatering waargenomen.

4.2 Per functie

Foerageergebied

Op grond van de landschappelijke ligging en de waargenomen soorten vleermuizen kan worden gesteld dat met name de Vlotwating van belang is als foerageergebied. Tijdens de veldbezoeken werden vijf meervleermuizen, twee watervleermuizen en vijf niet tot op de soort te determineren foeragerende water/meervleermuizen waargenomen.

Voor watervleermuis en meervleermuis is het duidelijk dat het plangebied een essentieel foerageergebied betreft. Zij foerageren hier frequent en het is een van de weinige grote watergangen van betekenis in de directe omgeving. Uit het feit dat de rosse vleermuis maar een keer is waargenomen, kan worden afgeleid dat het plangebied voor de rosse vleermuis niet van belang is. Voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger ligt dit genuanceerder. De ruige dwergvleermuis foerageert graag boven water, maar is hier niet geheel afhankelijk van. Bovendien kennen we van ruige dwergvleermuizen geen kraamverblijfplaatsen in Nederland, zodat essentiële foerageergebieden in de zin van “cruciaal voor voortplanting” niet voorkomen. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger foerageren vaak rond bomen en soms boven grasvlakten. De aangetroffen aantallen foeragerende dieren van gewone dwergvleermuis (22), ruige dwergvleermuis (16) en laatvlieger (3) liggen weliswaar hoger dan die van water-/meervleermuis, maar gezien de flexibiliteit van deze soorten ten aanzien van foerageergebied gaat het te ver om de Vlotwating als essentieel foerageergebied voor deze drie soorten te beschouwen. Maar omdat de directe omgeving van het plangebied bestaat uit kassen en industriegebied waardoor er dus weinig alternatieve foerageergebieden zijn is het relatieve belang van de Vlotwating voor deze soorten wel groot. Het is daarom ecologisch gezien aan te raden om de Vlotwating voor ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis en laatvlieger te beschouwen als belangrijk foerageergebied.

Vliegroutes

De Vlotwating wordt door alle genoemde soorten met uitzondering van de rosse vleermuis gebruikt als vliegroute. De functie van foerageergebied en vliegroute loopt hier door elkaar en is dus niet te scheiden. De Vlotwating betreft op grond van de landschappelijke ligging en het daar aan gekoppelde gebrek aan alternatieven in combinatie met het frequente gebruik door vleermuizen een essentiële vliegroute.

Tijdens steekproefsgewijze bezoeken zijn de volgende aantallen van voorbijvliegende soorten waargenomen:

- ruige dwergvleermuis: 8;
- gewone dwergvleermuis: 11;
- laatvlieger: 4;
- watervleermuis: 2;
- meervleermuis: 1;

- meer-/Watervleermuis: 5.

Naast de vliegroute over de Vlotwatering zijn nog drie andere vliegroutes aangetroffen (waargenomen aantallen tussen haakjes):

- een vliegroute van gewone dwergvleermuizen (2) over de Radijslaan;
- een vliegroute van watervleermuis (1) en ruige dwergvleermuis (3) over een watergang tussen de Radijslaan en de Perziklaan;
- een vliegroute van gewone (4) en ruige dwergvleermuis (3) vanaf de Meloenlaan in noordwestelijke richting, richting Vlotwatering.

Op grond van de kleine aantallen vleermuizen en de aanwezigheid van voldoende alternatieven zijn geen van de laatste drie genoemde vliegroutes essentieel.

Voor een vliegroute geldt overigens dat minimaal vijf procent van de in een verblijfplaats aanwezige dieren gebruik moet maken van een vliegroute. Dit percentage wordt voor de Radijslaan en voor de watervleermuis over de watergang tussen de Radijslaan en de Perziklaan naar verwachting niet gehaald.

Complicerende factor is dat vanwege de grote omvang van het plangebied de genoemde locaties steekproefsgewijs zijn bezocht en de kans reëel is dat de aantallen langs vliegende dieren groter zijn.

Zoals hierboven al werd gesteld zijn de laatste drie vliegroutes (ook als deze aan de criteria zouden voldoen) niet van essentieel belang. Maar mogelijk zijn zij dit in combinatie wel. Dat wil zeggen dat verstoring van een van de drie vliegroutes geen negatief effect heeft zolang de overige vliegroutes en alternatieven maar beschikbaar blijven.

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Op op 2 juli werd in de woning aan de Meloenlaan 16 een uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit betekent dat hier een zomerverblijfplaats van minder dan tien individuen van de gewone dwergvleermuis aanwezig is.

In de zomermaanden werden verder geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Tijdens de paarperiode (augustus – september) werden drie roepende mannetjes van de ruige dwergvleermuis waargenomen. Net als gewone dwergvleermuizen roepen ook mannelijke ruige dwergvleermuizen vaak al vliegend om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Wel is duidelijk geworden waar de paarverblijfplaatsen zich zeer waarschijnlijk bevinden:

- in de woning aan de Meloenlaan 16;
- in de wilg aan de Meloenlaan 3;
- in de knotwilgen aan het einde van de Vlotlaan.

5 Ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om in plangebied Poelzone, Monster, de bebouwing te slopen en een ecologische verbindingszone met een fietspad aan te leggen. Ingrepen die daartoe in het plangebied plaatsvinden bestaan uit:

- slopen bebouwing;
- herinrichten gebied;
- eventueel kappen van bomen;
- eventueel aanleggen van verlichting.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen. Onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

b. de bescherming van flora en fauna;

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

In het plangebied is een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Daarnaast is in hetzelfde gebouw een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis aanwezig. Bij sloop van de bestaande bebouwing worden deze verblijfplaatsen verwijderd.

Indien de nieuwbouw geschikt gemaakt wordt als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen ontstaat een nieuwe situatie die voor de aanwezige vleermuizen waarschijnlijk dezelfde waarde heeft als de huidige situatie.

Naast de genoemde verblijfplaatsen zijn er ook nog twee paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuizen waargenomen. De verblijfplaats aan de Meloenlaan 3 valt buiten het plangebied, de andere bevindt zich in een rij knotwilgen die mogelijk gehandhaafd blijven. Kappen van deze bomen leidt tot overtreding van de Flora- en faunawet.

Er zijn geen kraamverblijfplaatsen waargenomen. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.

Gedurende het onderzoek werden vier vliegroutes waargenomen. Alleen de vliegroute over de Vlotwatering is essentieel. Deze vliegroute wordt door laatvlieger, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis en watervleermuis gebruikt. De ingreep voorziet niet in een aantasting van deze functie. Wel zal gelet moeten worden op de mate waarin de Vlotwatering tijdens en na de herinrichting zal worden verlicht. Alhoewel de overige aangetroffen vliegroutes niet essentieel te noemen zijn, zijn deze dat in combinatie mogelijk wel. Aantasting van alledrie vliegroutes te gelijk kan daarom een overtreding van de Flora- en faunawet inhouden.

Ten slotte is de Vlotwatering essentieel foerageergebied voor water- en meervleermuis. Daarnaast is het een belangrijk foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De ingreep voorziet niet in een aantasting van deze functie. Wel zal gelet moeten worden op de mate waarin de Vlotwatering tijdens en na de herinrichting zal worden verlicht.

6.2 Toetsing Flora- en faunawet

Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen.

De voorgenomen ingreep voorziet het verdwijnen van een zomerverblijfplaats van minder dan tien individuen van de gewone dwergvleermuis en het verdwijnen van een paarverblijfplaats van een ruige dwergvleermuis.

De voorgenomen ingreep heeft een negatief effect op de lokaal aanwezige populatie, maar omdat het een klein aantal dieren betreft, zal de ingreep geen effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Toch is het niet toegestaan de ingreep zonder aanvullende mitigerende maatregelen uit te voeren. Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt namelijk onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom een mitigatieplan opgesteld te worden.

Daarnaast zal zorgvuldig moeten worden gekeken naar de mogelijke extra verlichting extra van de Vlotwatering door de voorgenomen ingreep.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.
- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis en meervleermuis
- Water- en meervleermuis foerageren frequent boven de Vlotwatering. Dit is een van de weinige grote watergangen van betekenis in de directe omgeving. Daarom wordt gesteld dat de Vlotwatering een essentieel foerageergebied is voor water- en meervleermuis.
- Omdat de directe omgeving van het plangebied bestaat uit kassen en industriegebied en er weinig foerageeralternatieven zijn is het relatieve belang van de Vlotwatering als foerageergebied voor ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis en laatvlieger groot.
- De Vlotwatering dient als essentiële vliegroute voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en meervleermuis.
- De drie overige aangetroffen vliegroutes zijn ieder op zich niet van essentieel belang, maar zijn dat in combinatie mogelijk wel.
- De functies van vliegroute en foerageergebied van de Vlotwatering zijn verweven en derhalve niet te scheiden.
- In het plangebied zijn geen kraamverblijfplaatsen waargenomen.
- In het plangebied is een zomerverblijfplaats van minder dan tien dieren van de gewone dwergvleermuis waargenomen.
- Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen voor grotere aantallen dieren.
- In het plangebied zijn twee paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aanwezig.
- Net buiten het plangebied is een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis aangetroffen.
- Er zijn, wanneer de Vlotwatering niet extra wordt verlicht, geen effecten te verwachten op de functie van vliegroute en foerageergebied.
- Met de sloop van de woning wordt een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis verwijderd.

- Met het uitvoeren van de werkzaamheden wordt de Flora- en faunawet overtreden.

7.2 Aanbevelingen

- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient een mitigatieplan opgesteld te worden waarmee de gunstige staat van instandhouding van de waargenomen soorten gewaarborgd blijft.
- Bij het maken van het inrichtingsplan dient extra zorg te worden besteed aan het voorkomen van extra aanlichting van de Vlotwatering ten gevolge van de herinrichting.

8 Geraadpleegde literatuur

8.1 Literatuur

Broekhuizen, S. (et al.), 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2009. Vleermuisprotocol.

[http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/files/vleermuisprotocol_2012_24_februari_2012-1.aspx (26-10-2012)].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Hoorn, M.W. van den, 2012. Potentieinschatting vleermuizen Poelzone, Monster. In het kader van de natuurwetgeving. Rapport RA12106-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (26-10-2012)].

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica, 8(2): 391-401.

8.2 Websites

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Fotoimpressie plangebied

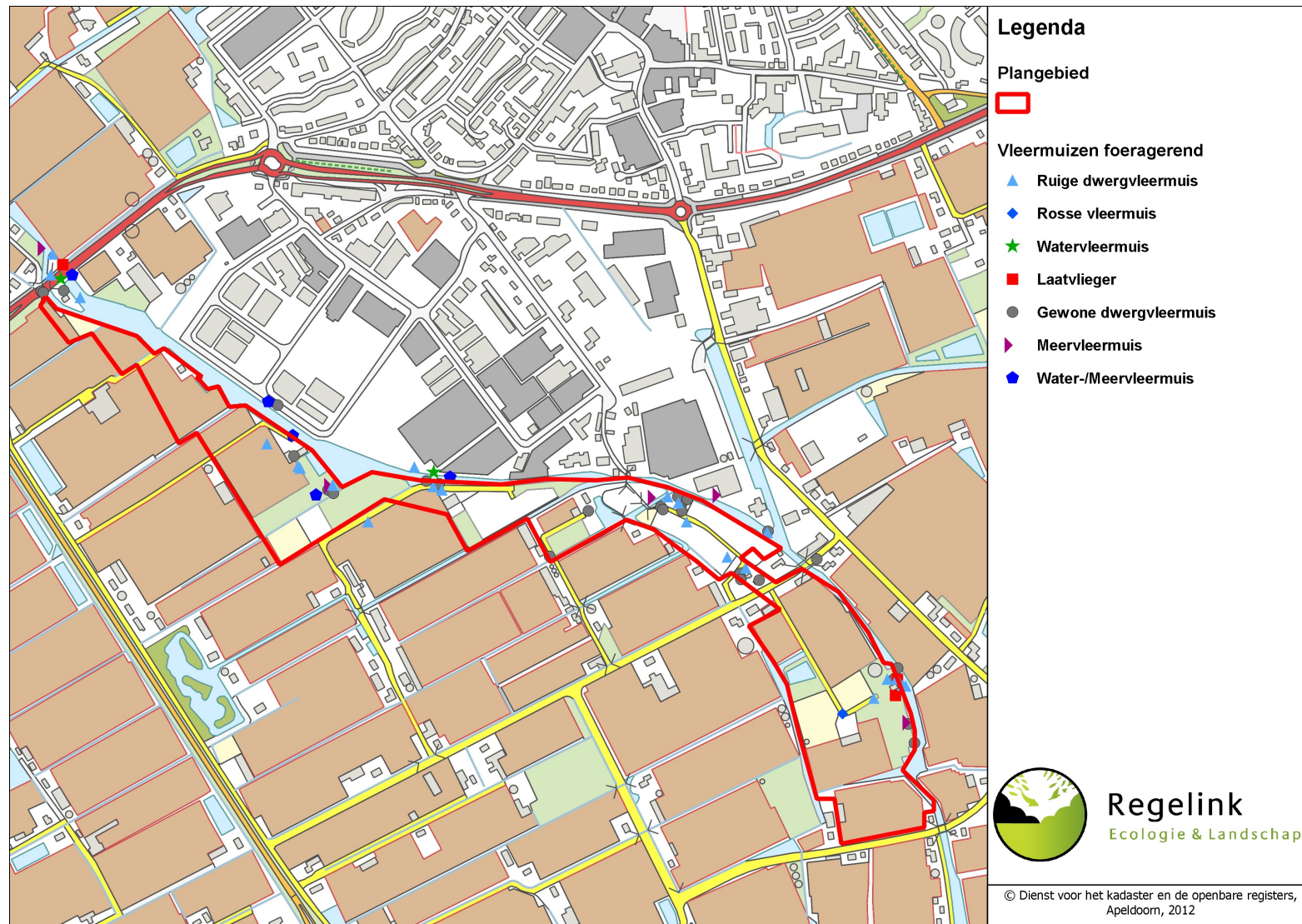
Figuur 2. Woning met zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis.

Figuur 3. Knotwilgen uit de rij met paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis.

Bijlage 2 Verspreidingskaarten

Legenda

Plangebied

Verblijfplaatsen

Gew. dwergvl. - zomerverblijfplaats

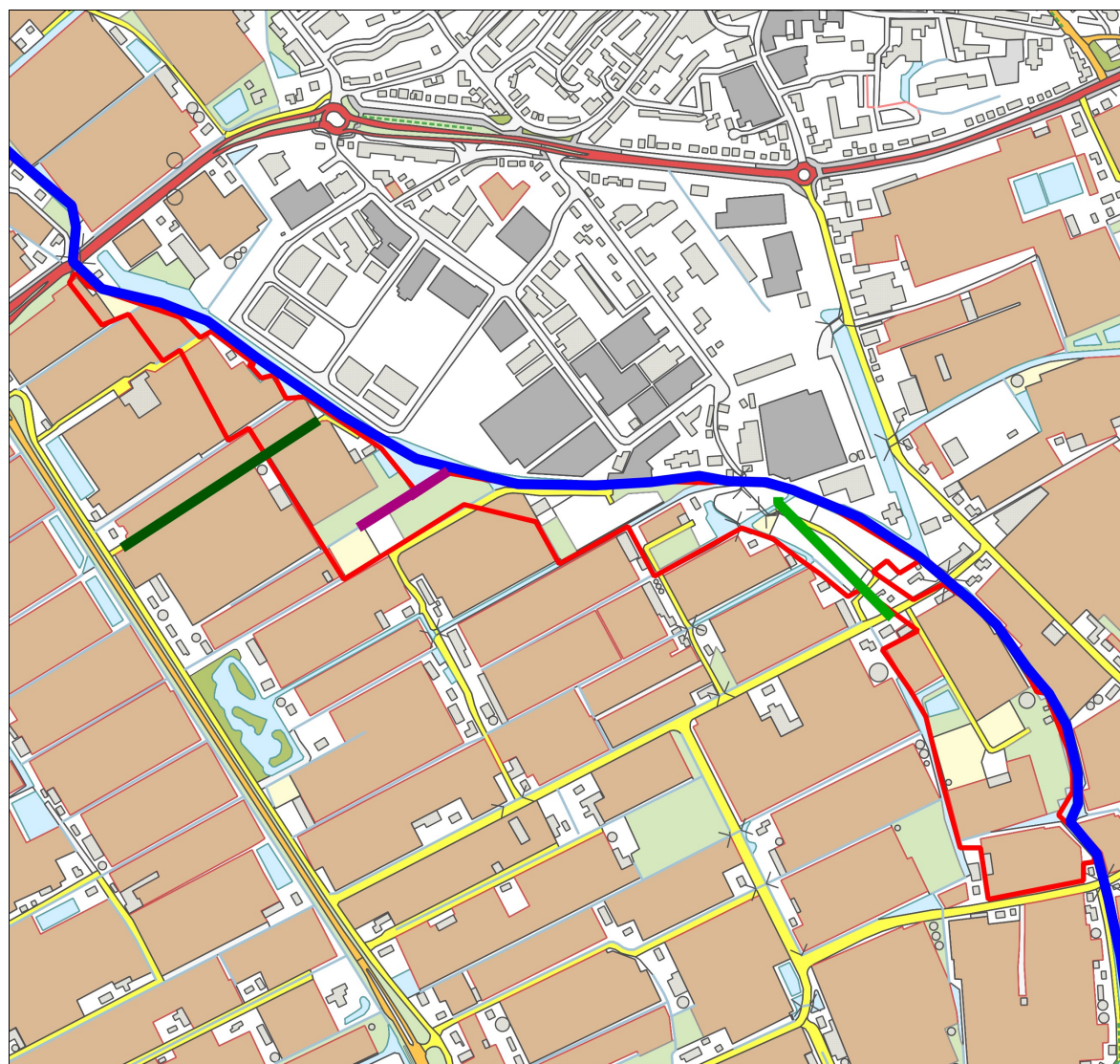
Ruige dwergvl. - paarverblijfplaats

Regelink

Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2012

Legenda

Plangebied

Vliegrouete

- Ruige dwerg en watervleermuis
- Gewone dwergvleermuis
- Gewone en ruige dwergvleermuis
- Water-, meer, laatvlieger,
gewone en ruige dwergvleermuis

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2012

Bijlage 3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

A. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EL&I) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen

standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet. Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

C. Gedragcodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes>.

Bijlage 4 Definities

Algemeen belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van algemeen belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt maar hiermee de duurzame instandhouding van die populatie niet in gevaar komt.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Bijzonder belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van bijzonder belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, en daarmee de duurzame instandhouding van die populatie in gevaar komt.

Compensatiemaatregelen

Maatregelen die blijvend negatieve effecten van een ingreep op essentiële functies (vaste rust- of verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute) van een of meerdere (soorten) vleermuizen opvangt.

Contactroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannelijke vleermuizen reageren op andere vleermuizen die hun territorium binnenvliegen of een baltsplaats naderen.

Ecotoop (of landschapselement)

Het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied in een classificatiesysteem van landschappen. Het vertegenwoordigt een relatief homogene, ruimtelijke gebiedseenheid met eigenschappen voor het meten en vastleggen van de gebiedsstructuur, functie en verandering.

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert.

Foerageren

Verzamelen van voedsel.

Inpassingsplanning / inpassingsplan

Planning / plan dat beschrijft hoe een ruimtelijke ontwikkeling in functies van het landschap en flora en fauna ingepast kan worden.

Kolonie

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vrouwtjes (matriarchaal systeem) die in de loop van de verschillende seizoenen een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden gebruikt.

Kraamverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie kramen is.

Migratieroute

Vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa.

Mitigatiemaatregelen

Maatregelen die dienen om een negatief effect van een ingreep op de vleermuizen zoveel mogelijk verzachten.

Paargebied

Gebied waarin een hoge concentratie aan paarterritoria of paarverblijfplaatsen ligt.

Paarlocatie (zwermlocatie)

Locatie waarvan de functie paren is.

Paarterritorium

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Paarverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in voorjaar en/of najaar (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie paren is.

(Lokale) populaties

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vleermuizen van een soort (mannetjes en vrouwtjes) die gedurende de winter of de zomer in een bepaald gebied leven en waarbij uitwisseling met andere populaties voornamelijk door middel van migratie en/of op zwermlocaties plaatsvindt.

Rustplaats

Object waarin of waaraan een vleermuis gedurende de nacht rust, maar waarin of waaraan door die vleermuis niet de dag wordt doorgebracht.

Sociale geluiden

Geluiden die vleermuizen met hun stembanden produceren en die voornamelijk een rol spelen in de sociale interactie tussen dieren (in tegenstelling tot echolocatiegeluiden) en waarvan niet de specifieke functie (bijvoorbeeld De baltsroep) is vastgesteld.

Tussenverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de overgang van zomer- naar winterseizoen en winter- naar zomerseizoen (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, de functie niet paarplaats is en welke dienst voor het overbruggen van afstand en/of tijd tussen de seizoenen.

Werfroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannetjes de locatie van hun territorium en/of baltsplaats kenbaar maken.

Winterverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de winter (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie overwinteren is.

Verblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, maar de functie onbekend is.

Vliegroute

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt.

Zomerverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (gedurende de kraamtijd) (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, maar de functie niet kramen is of de functie onbekend is.

Zwermen

Gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Zwermlocatie

Locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).